

Algemene Rekenkamer
t.a.v. de heer drs. A.P. Visser,
President
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, april 2020

Betreft Bestuurlijke reactie op het concept-rapport Resultaten
Verantwoordingsonderzoek 2019 Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking (XVII)

Geachte heer Visser,

Bij brief van 10 april 2020 hebt u mij doen toekomen het concept-rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2019 Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) (XVII). Graag maak ik gebruik van de geboden gelegenheid om te reageren op de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen.

Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken voor het feit dat de Algemene Rekenkamer, ondanks de moeilijke situatie ten gevolge van de uitbraak van het coronavirus, in staat is geweest het Verantwoordingsonderzoek 2019 conform de gestelde doelen af te ronden.

Wat betreft de financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag is de Algemene Rekenkamer van oordeel dat deze op totaalniveau voldoet aan de daaraan te stellen eisen, doch op het niveau van de afgerekende voorschotten niet rechtmatig is, aangezien er fouten en onzekerheden zijn geconstateerd die de tolerantiegrens overschrijden.

Dienaangaande merk ik op dat de Auditdienst Rijk heeft vastgesteld dat in het jaar 2019 de omvang van de fouten bij de verantwoordingen op begrotingshoofdstuk XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking de tolerantiegrens had overschreden. Deze overschrijding werd voornamelijk veroorzaakt door een aantal transacties waarbij sprake was van te hoge afgeboekte bedragen op de openstaande voorschotten. Overeenkomstig de Rijksbegrotingsvoorschriften is deze overschrijding in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag toegelicht.

Verder heeft de Algemene Rekenkamer de stand van zaken op het gebied van de interne beheersmaatregelen overdrachtsuitgaven bezien en vastgesteld

dat, evenals in het voorgaande jaar, het reviewbeleid en de staatssteuntoets in 2019 op orde waren.

Daarentegen ziet de Algemene Rekenkamer in 2019 nog geen significante verbetering van de vastlegging van de risicoanalyse bij het aangaan van financiële verplichtingen en de maatregelen om de risico's te beperken, om welke reden de onvolkomenheid met betrekking tot dit punt wordt gehandhaafd.

Het verheugt mij dat de Algemene Rekenkamer van oordeel is dat het reviewbeleid en de staatssteuntoets voldoen aan de daarvoor geldende normen.

Wat betreft de kwaliteit van de risicoanalyses bij het aangaan van financiële verplichtingen is ook uit eigen onderzoek van het ministerie gebleken dat, ondanks de in het afgelopen jaar geleverde inspanningen in de vorm van onder andere workshops en cursussen, hier nog ruimte voor verbetering is. Dit betreft met name de vastlegging van deze analyse in de beoordelingsmemoranda. Een van de instrumenten waarmee ik inzet om die verbetering te bewerkstelligen is de kennisontwikkeling bij directies en posten, onder andere door vergroting van het aanbod van ter zake relevante opleidingen. Verder worden de inspanningen die zijn gericht op het verhogen van bewustzijn geïntensiveerd door middel van het delen van best practices aan de hand van presentaties, interactieve workshops en reguliere overlegmomenten. Hierbij zal een rol zijn weggelegd voor onder andere het interne Expertisecentrum Malversaties. Immers, zoals de Algemene Rekenkamer terecht constateert, zijn de overdrachtsuitgaven op het gebied van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking vaak bestemd voor activiteiten in landen met een (relatief) hoog fraude- en corruptierisico. De kennis en de beschikbare data van het Expertisecentrum Malversaties kunnen in dit kader dan ook bij uitstek toegevoegde waarde hebben. Het ministerie blijft aan de hand van regelmatige controles monitoren of de genomen maatregelen positieve effecten hebben op de kwaliteit van de risicoanalyse in de beoordelingsmemoranda. De daarbij gedane bevindingen worden teruggekoppeld aan de betrokken directies en posten, terwijl de meer algemene bevindingen breder in de organisatie worden gedeeld.

Tot slot heeft de Algemene Rekenkamer in het rapport een actualisatie opgenomen van het in eerdere instantie met betrekking tot het jaar 2018 uitgevoerde onderzoek naar het beleid op het gebied van de internationale klimaatfinanciering. Daarbij heeft de Algemene Rekenkamer geconstateerd dat de omvang van de internationale klimaatfinanciering van Nederland toeneemt ten gevolge van een stijging van de gemobiliseerde private uitgaven. De Algemene Rekenkamer heeft aanbevolen om, met het oog op een goede afweging van projecten, ook de hoeveelheid publiek geld die is ingezet om het private deel te mobiliseren (de zogeheten hefboom) mee te wegen. Verder heeft de Algemene Rekenkamer overwogen dat de informatievoorziening over de publieke klimaatuitgaven aan het parlement en

aan het publiek verder kan worden verbeterd door middel van het extern beschikbaar stellen van het door het ministerie gebruikte klimaatdashboard.

De voortdurende aandacht van de Algemene Rekenkamer voor dit belangrijke beleidsterrein verwelkom ik en het doet me deugd dat naar tevredenheid van de Algemene Rekenkamer grotendeels gevolg is gegeven aan de aanbevelingen in het rapport bij het jaarverslag 2018. Dit betreft onder andere de verwijzing in het jaarverslag naar de HGIS-nota voor een overzicht van de internationale klimaatuitgaven en de indicatie per begrotingsartikel van het aandeel van de middelen die als klimaatfinanciering zijn aangeduid. Ook wordt in de HGIS-nota inzicht gegeven in de verdeling van de middelen tussen klimaatadaptatie en klimaatmitigatie, en in de bestedingen per land. En tot slot zijn de gegevens over de resultaten zowel online als in het jaarverslag geactualiseerd. Ook stel ik met genoegen vast dat de Algemene Rekenkamer het externe dashboard dat meer inzicht zal bieden in de publieke klimaatfinanciering van Nederland verwelkomt.

Ik deel de opvatting van de Algemene Rekenkamer dat het voor een goede afweging van de inzet van publiek geld van belang is om het hiervoor genoemde hefboomeffect mee te wegen naast factoren als klimaatimpact, focusregio of -land en kwetsbaarheid van een bevolkingsgroep. Ik neem deze aanbeveling dan ook graag ter harte. In dit verband merk ik op dat het ministerie in 2019 een indicator voor gemobiliseerde private financiering heeft ingevoerd. Over deze indicator, welke alle gemobiliseerde private financiering meet, dus niet alleen op het gebied van klimaat, wordt gerapporteerd in de jaarlijkse resultatenrapportage. Met gebruikmaking hiervan, alsmede van de cijfers die jaarlijks door de uitvoerders worden verstrekt, kan reeds gedurende de looptijd van de activiteiten meer inzicht worden verkregen in het rendement en de effectiviteit van bepaalde instrumenten. Dit inzicht zal, in lijn met de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer, betrokken worden bij de besluitvorming omtrent nieuwe investeringen. Aldus zal naast de bijdrage aan het bereiken van de resultaten voor klimaat en ontwikkeling, waaronder de inzet ten gunste van de meest kwetsbare groepen en de focusregio's, ook de mobilisatiekracht van de instrumenten worden meegewogen.

Hoogachtend,

Sigrid A.M. Kaag
Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking